

Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdraget om att utreda förutsättningarna för ett nationellt förbud mot fosfater i tvätt- och rengöringsmedel

Ärendet

Kemikalieinspektionen har inbjudit Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på ovanstående rapport.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att yttra sig enligt bifogade tjänsteutlåtande inkl. skrivelse från RTK.

Bakgrund

Kemikalieinspektionen har på regeringens uppdrag och i samråd med Naturvårdsverket, näringslivet och berörda intressenter presenterat ett förslag till nationellt förbud mot fosfater i tvätt- och rengöringsmedel.

Enligt Naturvårdsverkets bedömning skulle ett totalförbud mot användning av fosfater i tvätt- och rengöringsmedel påverka utsläppen av fosfor från reningsverken marginellt. Reningsprocesserna styrs av tillståndsprövningar och styrningen har gjort att svenska reningsverk har mycket låga utsläppshalter av fosfor. Däremot förekommer fortfarande betydande utsläpp av fosfor från enskilda avlopp. År 2006 uppgick dessa till ca 255 ton, av vilka ca 50 ton avsåg användning av tvätt- och rengöringsmedel.

Kemikalieinspektionen har därför föreslagit att förbudet för fosfat i tvätt- och diskmedel enbart skall gälla för fastigheter med enskilt avlopp. Fem olika typer av åtgärder föreslås:

- införa ett användningsförbud mot fosfathaltiga tvätt- och diskmedel i fastigheter med enskilt avlopp
- införa specifika informationsinsatser riktade mot aktuella fastighetsägare och arbeta för märkningskrav på aktuella produkter

- utvärdera effekterna av de införda åtgärderna
- i överenskommelse med handeln och myndigheter verka för att inte fosfathaltiga tvätt- och diskmedel skall säljas i särskilt utsatta områden och
- samverka för att frågan om fosfatinnehållande rengöringsprodukter hanteras i samverkan mellan de olika Östersjöländerna, eller via EU-samarbetet.

Förvaltningens synpunkter

Stockholms läns landsting berörs av Kemikalieinspektionens rapport dels genom att landstingets verksamheter genererar betydande mängder tvättgod, och dels genom att fosfatövergödning av regionens ytvatten kan ha hälso- och miljömässiga konsekvenser för invånarna.

Landstinget är i huvudsak positivt till rapporten och ser det som mycket angeläget att utsläpp av fosfor till regionens ytvatten minimeras. Frågan om hur tillämpligt ett förbud mot fosfat i tvättmedel är om det endast riktas till fastigheter med enskilda avlopp undandrar sig emellertid landstingets bedömning. Överenskommelsen mellan handeln och myndigheter är viktig för att förbudet skall kunna införas. Med tydlig märkning av tvätt- och diskprodukter kan medvetna miljöval göras. Svårigheten att få gehör för förbudet i orter med såväl allmänna som enskilda avlopp skall dock inte underskattas. Förhållandet är frekvent förekommande i de delar av Stockholms län som har en utbredd fritidsbebyggelse. Uppföljning och utvärdering är följsamheten till ett förbud är av stor betydelse. Resultaten av uppföljning bör avgöra behov av ytterligare åtgärder.

I sammanhanget bör påpekas att fosfatutsläppen till Östersjön till stor del härrör från andra länder än Sverige. För att nå varaktiga och betydande reduktioner i fosfatutsläpp är det därför angeläget att stimulera till ett intensivt samarbete mellan alla Östersjöns avrinningsländer.

Miljökonsekvenser av beslutet

Landstingets är positivt till Kemikalieinspektionens rapport som syftar till att minska fosfatbelastningen i ytvatten. Landstingets beslut om stöd för rapportens förslag kan leda till bättre hälso- och miljöförhållanden för regionens invånare.

Göran Stiernstedt